ՓՈՒՂԱՂ

ԹԻՒ 1190 — ՉՈՐՔՇԱԲԹԻ — 1877 ՅՈՒԼԻՍ 6

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կլսեմք, թէ Քաղ. Նորընտիր ժողովոյ անդամներէն Մանուկեան Սենեքերիմ, Ունճեան Աբիկ և Հաղարեան Կարապետ էֆէնտիները, և ուրիշ մէկ քանին հրաժարական կուտան։ Ոմանք կդիտեն, թէ հարկաւ հրաժարականները պիտի տբրուէին, քանի որ անդամոց ոմանց մէջ անցեալ ինչ ինչ խնդրոց պատճառաւ ցրտութիւն կայ արդէն, և թէ՝ չէ կարելի որ անոնք աթոռակից գտնուին և համաձայնութեամբ վարեն սոյն պաշտօնը։ Սակայն, մեք կյուսամք, թէ Ս. Պատրիարք Հօր յորդորանօք և ջանիւք ամենքն ալ կգիջանին ընդունիլ՝ միայն մէկ տարուան համար իրենց ազգասիրութեան եղած կոչումն ու հրաւէրը, իբաց թողլով ամեն նկատմունք և մոռանալով անցեալ դէպքերն, եթէ արդարեւ կան ո՛րևէ նկատմունք և անցեալ դէպքեր, և եթէ դեռ եւս մոռացութեան տրուած ու անհետացած չեն։

Կրօնական ժողովը կշարունակէ իւր նիստերը, և իրեն վերաբերեալ կամ յանձնարարեալ խնդիրներով կզբաղի։ Զեմք գիտեր, թէ արդեօք Ս. Պատրիարք Հայրը յանձնարարա՞ծ է Կրօնական ժողովոյն, քննել թէ թէքիրտաղի առաջնորդական տեղապահն ի՛նչ բանաւոր պատճառով յանկարծ թէքիրտաղէն եկած ու մայրաքաղաքս եկած է։ Յանձնարարա՞ծ է Կրօնական ժողովոյն՝ տնօրինութիւն մ՚ընել Սսոյ կաթողիկոսական խնդրոյն համար, և տակաւին անոք ու անխնամ չթողուլ Կիլիկիոյ մեր բիւրաւոր ազգայինքն։ Տեղեկութիւն տրուա՞ծ է Կրօնական ժողովոյն, թէ Շապին-Գարահիսարի վիճակն ալ առանց առաջնորդական խնամոց բարձի թողի եղած է, առաջնորդն վանք մը քաշուած ըլլալուն համար. կարելի չէ՞ Շապին-Գարահիսարի առաջնորդին ալ գրել, որ այսպիսի ժամանակի մէջ բացակայ չգտնուի ժողովրդէն, և դառնայ ժողովրդեան քով ու սիրաշահէ։ Կարծեմք, կա՛ն առաջնորդական ուրիշ այսպիսի վիճակներ ալ. և անհրաժեշտ հարկ է՝ անյապաղ առաջնորդ կամ տեղապահ կարգել, և կա՛մ արդէն գտնուած ու հրաժարած կամ մեկուսացած եկեղեցականաց յորդոր կարդալ, որ իրենց պարտուց ու կոչման համաձայն վարուելով՝ անձնական իրաւունք և հանդիստ զոհեն ի սէր և յօգուտ ժողովրդեան։

Պարտ կհամարիմք մեզ՝ այս անդամ ալ առաջարկել Պատրիարքարանի, որ դարձեալ յորդորանաց դրեր դրուին մայրաքաղաքիս Թաղական խորհրդարանները՝ կարօտելոց խնամ տանելու համար։ Անհրաժեշտ պէտք մ՚է այս. օր յօրէ կաւելնայ կարօտելոց թիւը. ամեն օր աղետալի պատմութիւններ կլսուին. բազմանդամ ընտանեաց տէր անձինք՝ անգործութեան ու դժբաղդութեանց պատճառաւ տուներու մէջ փակուած՝ անոք և աննպաստ հանդերձ պարագայիւք կհեծեն, և չեն կրնար ձեռք երկնցուցնել մէկուն։ Այսպիսիները խնամել պէտք է. մուրացութիւնը արհեստ ընող անձանց համար չէ մեր առաջարկութիւնը. նոքա տունէ տուն, փողոցէ փողոց արձակ համարձակ շրջելով առաւել քան զառաւել կօգտին և կպարենաւորին։

Վանայ կուսակալի փոխանորդն յուլիս 3 թուով հետեւեալ հեռագիրն ուղղեր է բարձրապատիւ մեծ Եպարքոսին։

«Մշոյ կառավարիչն յունիս 21 թուով «հեռագրով մը կծանուցանէ, թէ ի գործ «դրուած միջոցներուն վրայ՝ Բաղէշի և «վիճակաց մէջ ասպատակաց հարստահա«րութեանց հետքը մնացած չէ, թէ՝ հա«սարակութիւնը յապահովի է, և թէ՝ «պէտք եղած զգուշութեան միջոցներն «ձեռք առնուած են, հարստահարու«թեանց առաջքն առնելու և դարձեալ «տեղի չունենալու համար»։

Երկուշաբթի օրը Սեբաստիոյ երեսփոխանք ուղևորեցան իրենց հայրենիքը, յորս կգտնուի մեր ազգայիններէն մեծապատիւ Յակոբ էֆէնտի Շահինեան։

Օսմանեան խորհրդարանին մէջ մեր ազգին պատիւ բերող հայազգի երեսփոխաններէն էր Շահինեան էֆէնտի, և իւր բարեմասնութեանց տեղեակ եղող ամեն հայ կփափաքի, որ առաջիկայ շրջանին դարձեալ տեսնուի մայրաքաղաքս օսմանեան խորհրդարանին մէջ։ Տարակոյս չունիմք, թէ Սեբաստիոյ վիճակայինք ալ այս փափաքն ունին, և ընտրութեան ատեն պիտի աշխատին պսակել մեր և իրենց փափաքը։

Պատրիարքարանէն։

Սրբազան Պատրիարք Հօր գրաւոր հրամանաց համեմատ պատերազմական նպաստ մատուցանող թաղ. խորհրդոց և պատուարժան ազգայնոց նպաստից ցուցակին շարունակութիւնն է,

6865	ղրշ	նախորդ ցուցակին գումարը
50	»	Յովհաննէս էֆ. Մարդարեան
100	»	Գրիգոր » Խանամիրեան
100	»	Կարապետ » Իւթիւճեան
——	»	ողջ ստակ, եօթն հազար հարիւր տասն և հինգ ղրշ։
7115		

5 յուլիս 1877

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հրատարակեալ պաշտօնական յայտարարութենէ մը կքաղեմք հետեւեալն։

«Լրագրաց միջոցաւ հրատարակուած էին՝ անցեալները ռուսական զօրաց Զիշթովէն Դանուբն ի՛նչպէս անցած ըլլալուն հեռագրալուրերը։ Թշնամին այն տեղերէն Թրնօվայի վրայ գալով՝ Իսլիմիայի կողմը Խային անցքէն մէկ զօրաբաժին հետեւակ և գաղագ Պալքանը անցեր, և Եէնի-Զաղրա ու Էսկի-Զաղրա գիւղերէց վրայ ինկեր են։ Այս լուրն առնուելուն պէս՝ որոշուեցաւ, Պօլսէն այն տեղերը զօրք ղրկել, և արդէն գտնուած զօրութիւնն աւելցուներով՝ օգնութեամբ Աստուծոյ այն տեղերէն հալածել թշնամին։ Իսլիմիա գտնուող ծովային նախարար Բաուֆ բաշային հեռագրով խիստ հրահանգներ տրուեցան, որպէս զի թշնամին վանելու համար պէտք եղածն ի գործ դնէ։ Նախարարք զինուորական պաշտօնատան մէջ դիշեր ու ցերեկ հեռագրին գլխէն չհեռանալով՝ այն կողմերուն հետ կբանակցին, և ամեն ջանք կըլլայ՝ զինուորական պիտոյքն հայթայթել ու ղրկելու համար։ Կյուսացուի, որ Աստուծով մօտ օրէն թշնամւոյն ճնշասներէն պիտի ազատին նոյն կողմերը։ Այսպիսի արտաքոյ կարգի ժամանակաց մէջ պատերազմական վիճակին այլ և այլ գոյներ առնուլն և մէկ օրին միւսին չնմանիլը բնական ըլլալով՝ պէտք չէ յուզիլ թշնամւոյն մէկ զօրաբաժնին անցած ըլլալուն վրայ. այլ ապաւինիլ Աստուծոյ օգնութեան, համբերատար ու հաստատամիտ ըլլալ, և աշխատիլ՝ հայրենեաց պաշտպանութեան համար տէրութեան ըրած փոյթն ու ջանքը արդիւնաւորելու համար։»

Պաշտօնական յայտարարութիւնն ի վերջոյ յորդոր ու հրաւէր կկարդայ պօլսեցւոց՝ աշխատիլ և զինուորագրել, օրինակ առնլով գաւառացիներէն։

— Ռուսաց Պալքաններէն անցած ըլլալուն զրոյցը՝ որ երկուշաբթի օրը տարածուեցաւ, Պասիրէթի երէկ ուղղած էր հետեւեալ կերպիւ։

«5000ի չափ ռուս՝ Պալքանի Խային ըսուած անցքէն անցնելու վրայ եղած ատեն՝ հոն գտնուող վաշտ մը օսմանեան զօրքն նորա վրայ յարձակեր, և ամենայն քաջութեամբ դիմադրեր են. սակայն ռուսաց բազմութեան պատճառաւ հարկադրեր են ետ քաշուիլ, և անմիջապէս Բաուֆ փաշա բաւական զօրութեամբ վրայ հասնելով՝ ռուսաց հետ պատերազմի բռնուեր, և զանոնք հալածեր ու ցիրուցան ըրեր է»։

Ցաւ տիւ Պոսֆոր ալ կհաստատէ Պասիրէթի այս դրածը, բայց յաւելլով թէ գաղագներէն մէկ քանին հովուաց անցած մէկ տեղէն անցեր, և դաշտն իջնելով Զահար անուն գիւղ մը կրակի տբուեր են, որոյ վրայ հրամայուեր է չէր-

քէս հեծելոց՝ հալածել գաղգները։

Բայց այս լրագրաց գրածները՝ կուղղուին վերոյիշեալ պաշտօնական յայտարարութեամբ։

—Ֆար տիւ Պոսֆոր մասնաւոր հեռագրէ մը առնելով կծանուցանէ թէ Ռուսճուգէն 2 ժամու ճանապարհ վարը եղող Մարաթին գիւղին վրայ սաստիկ ռմբակոծութիւն կըլլայ, և թէ՝ Վարնայի ու Ռուսճուգի մէջ եղած երկաթուղին Բազկրատէն անդին չբանիր։

Հալասի հեռագրական ընկերութեան երկուշաբթի երեկոյեան դէմ ընդունած մէկ հեռագիրը, կըսէ Պասիրէթ, կծանուցանէ թէ Ահմէտ Էյուպ փաշայի հրամանին ներքև գտնուող օսմանեան զօրաբաժինը փլուցեր է ռուսաց Զիլթովա շինած կամուրջը, և այս պահուն եղած պատերազմին մէջ 12000ի չափ ռուսաց մէկ մասը սպանուեր, մէկ մասը Դանուբը թափելով խեղդուեր, և Աղեկսանդր կայսեր եղբայր Նիքոլա արշիդուքսն ալ պաշարուած մնացեր է։

— Ըստ Լա Թիւրքիի՝ Ասիոյ կողմը Ռուսաց մէկ թղթատարն օսմանեանց ձեռքն անցեր, և այն գրերէն իմացուեր է, թէ ռուսաց ետ քաշուելուն պատճառը, ո՛չ միայն օսմանցւոց զօրութիւնը՝ այլև Կովկասի մէջ ապստամբութեան հետզհետէ տարածուիլն եղած է։ Միւս կողմանէ Ֆար տիւ Պոսֆոր կգրէ, թէ Ասիոյ կողմը ռուսական բանակն դարձեալ յարձակողական շարժման սկսելու տրամադիր կերևի։

— Քէօսթէնճէէն գրուած է յուլիս 1 թուով։— «Հիմա լսածիս նայելով՝ ռուսք շարժիլ սկսեր են. Զէրնօվատա գալով՝ կշարունակեն յառաջ խաղալ. այժմ Մէճիտիյէէն 1 ժամ հեռի կդտնուին. կյուսացուի թէ նոյն տեղ պատերազմ մը պիտի ըլլայ։ քաղաքական պաշտօնակալք և հեռագրի գործակալն պահապան զօրաց հետ ճամբայ ելան։

«Բնակիչք կպատրաստուին ճամբայ ելնել՝ երբ ռուսք դէպ ի քաղաքը յառաջանան. գրերը կայսերական նաւերը փոխադրեցան։

«Թուլչայի զինուորական պետ և կառավարիչ կարգեցաւ՝ երբեմն Թուլչայի ռուսական հիւպատոս և ապա Պօլսոյ ռուսական դեսպանատան թարգման գտնուող անձ մը։»

— Հօպարթ փաշա՝ քանի մ'օրէն Պաթում գտնուող նաւատորմիղը պիտի երթայ եղեր։

— Սիւլէյման փաշա՝ իւր զօրաբաժնին հետ Տէտէ-աղաճ հասեր է Գարատաղէն։

Երեսփոխանական ժողովոյ անդամներէն և Սիլիսթրէի երևելիներէն Ալիշ փաշայի՝ Միրիմիրանի աստիճան տրուեցաւ։

— Առաջին աստիճանի առաջին կարգի պաշտօնատարութիւն, և երրորդ աստիճանի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ՝ հեռագրութեան և թղթատարութեան վերատեսուչ Իզզէթ էֆէնտիի։

— Դաղղիոյ հասարակապետութեան կողմանէ պատուանշան ընծայուեր է՝ Փարիզի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Ֆէհիմ պէյի։

— Արտահանի անցքին ժամանակ քաջութեամբ երևելի հանդիսացող և վիրաւորուող Հաճի Հասան փաշա՝ Պէշիկթաշի ոստիկանութեան վերատեսուչ, և մայրաքաղաքիս մէջ կազմուելիք վեց վաշտ կամաւորաց կարգադրիչ ընտրուեր է։

Կըսեմք, թէ հացի համար դին որոշելու դրութիւնը պիտի վերցուի, և թոյլ պիտի տրուի որ ուզողը հաց շինէ և ուզած գնովը վաճառէ։ Կ'ըսուի, թէ այսպէս մրցում ըլլալով՝ հասարակութիւնը աժան գնով հաց կգտնէ։

— Կըսուի, թէ դեսպանաց կողմանէ մէկ մէկ պաշտօնակալ Դանուբի կողմերը պիտի ղրկուին, ռուսաց համար ղրուցուած վայրագութիւնները քննելու պաշտօնով։

— Ռուս քահանայ մը, կըսէ Հադիդաթ, որ ամիս մը առաջ Սօֆիայի կողմերը բռնուած էր՝ պուլղարները ոտք հանելու համար խել մը գրերով, և մայրաքաղաքս ոստիկանութեան դուռը բանտարկուած ու հարցաքննութեան ենթարկուած էր, այս անգամ զինուորական ատեանին առջև ալ հարցաքննելու համար զինուորական պաշտօնատունը տարուեր է։

— Իզմիր գտնուող եւրոպացիք մինչև ցարդ 10 հազար մէճիտիյէ նուիրեր են ի նպաստ զինուորական ծախուց։ Ցիշեալ քաղաքէն, բաց ի ուրիշ նուէրներէ, 10 հազար լիրա հանգանակուած է։ Ցեղոյն Ֆրան-մասոնք ալ՝ որ անգամ մը մեծ դուռմար մը ընծայեր են, այս երկրորդ անգամ ալ 5000 ղրշ հաւաքեր տուեր են։

— Սէլանիկի Զէման անուն դաւառական լրագիրը կգրէ, թէ ռուսք Դանուբէն Տօպրօճա անցած ատենին, վիտինէլի Տիւրգի օղլու Սիւլէյման անուն մէկը՝ որ Ռուսիոյ հպատակ է եղեր, ռուսական կերպարանք մտեր, և գիւղաքաղաքին ամեն կողմերը յոխորտանօք շրջեր է։

— Կայսերական կառավարութիւնը 300 հազար լիրա փոխ առեր է Պօլսոյ Պանքայէն, Պ. Զարիֆիէն և ուրիշ սեղանաւորներէ։

— Ընդհանրապէս գրուած էր, թէ Արտահանի գրաւման ժամանակ օսմանեան հրամանատարներէն Ալի փաշա փախած ատենը զարնուած մեռեր է։ Այժմ կըստուգուի, թէ յիշեալ փաշան մեռած չէ, այլ գերի բռնուեր է՝ մինչև ցվախճան պատերազմին ամենայն քաջութեամբ դիմադրելէն յետոյ։

— Եգիպտոսի խտիվը՝ աւստրիական նորընտիր հիւպատոսն ընդունած ատենը, գեղեցիկ զարդարեալ նժոյգ մը և ծանրագին սուր մը ընծայեր է անոր՝ յատկապէս յիշելով Թուրքիոյ հետ Աւստրիոյ բարեկամութիւնն ու անկեղծութիւնը։

— Այս անգամ մայրաքաղաքս բերուեր են 18 պուլղարք՝ որոնք ռուսաց լրտեսութիւն կընեն եղեր։

— Եգիպտոսի խտիվն այս անգամ դարձեալ օսմանեան զօրաց համար 16 հազար հրացան ղրկեր է, բերնէն լցող։

— Թնդանօթարանի վերատեսուչ Մահմուտ փաշայի մայրը որոշեր է՝ ամսէ ամիս 1000ական ղրշ տալ ի նպաստ զինուորական ծախուց, մինչև ցվախճան պատերազմին։ Պօլսոյ երեսփոխաններէն Հասան Ֆէհմի էֆէնտի ալ՝ այսպէսակաւ 750 ղրշ ամսական տալ որոշեր է։

— Սեւ ծովու մէջ օսմանեան նաւատորմիղին կողմանէ դրաւեալ ռուսական աղաբարձ նաւն՝ մայրաքաղաքս բերուեցաւ։

Դարձեալ զրոյց կելնէ, թէ Պարսից ու Ռուսաց կառավարութեանց մէջ դաշնադրութիւն մը հաստատուած է, և թէ՝ ռուսերը պարսից երկրէն կերթեւեկեն Պայազիտ։

— Ռուսական զօրքն Դանուբն անցնելուն պէս, Աղեկսանդր կայսրը հեռագրով ծանուցեր է Գերմանիոյ կայսեր, և միշտ կբանակցին եղեր։

— Լոնտրայի մէջ, արաբ՝ հնդիկ և անգղիական լեզուներով հանդէս մը հրատարակիլ սկսեր, և առաջին թերթը՝ Սուլթանին ու օսմանեան բարձրաստիճան զինուորականաց, և ռուսաց կայսեր ու զօրավարաց կենսագրութիւնները։

— Աֆղանիստանի էմիրը իւր ժողոված զօրաց քանի մը ամսականները չվճարած, և այս անգամ միայն մէկ ամսական հատուցանել հրամայած ըլլալով՝ զօրքը խռովեր, և ամսականը տալու եկող պաշտօնակալը վաշտ մը զօրաց կողմանէ քարի բռնուեր է, և երբ միւս զօրաց հրաման եղեր է դիմադրել քարկոծողներուն՝ չեն հնազանդեր, և պաշտօնական հարկադրեր է խոյս տալ։ Զօրքը խաղաղեր է, հաստատուն խօսք առնելով թէ պիտի վճարուին ամսականները։

— Գաղղիոյ կառավարութիւնը անցեալ տարի 323 միլիոն ֆրանգ հաստատեր է՝ ծխախոտի մենավաճառութենէ։ Բժշկական Ակադէմիան ու բժիշկները թէև ամենայն զօրութեամբ կաշխատին արգելուլ ծխախոտին գործածութիւնը, բայց ընդհակառակն ժողովուրդը առաւել կը մոլի ծխախոտի գործածութեամբ։ Հաշիւ կընեն, թէ Գաղղիոյ մէջ 10 միլիոն մարդիկ ծխախոտ կը գործածեն և մարդ-գլուխ տարին 3 քիլոկրամ կ'ինայ։ 1810ին, Նաբոլէոն Ա. իւր պալատան մէջ մեծ պարահանդէս մը տալով, հրաւիրելոց մէջ ամենէն աւելի ուշադրութիւնը դրաւեր է տիկին մը՝ ամենէն աւելի ադամանդներով զարդարուած ըլլալուն պատճառաւ. ո՛վ ըլլալն հարցուցեր, և ծխավաճառի կին ըլլալն իմանալով, ծխավաճառաց շատ ստակ շահիլն հետեցուցեր, և երեք օրէն յետոյ ծխախոտին մենավաճառութիւնն հրամայեր է ի շահ կառավարական դանձուն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Պերլին. 15 յունիս։— Քանի մ'օրէ հետէ զբոյց ելած է, թէ Աւստրիա փորձած է կՌուսիա և զԳերմանիա՝ երկու պատերազմող կողմանց մէջ միջնորդութիւն ընելու համար։ Այս զրոյցին վրայ հարցուած ըլլալով Պիզմարգ իշխանի՝ պատասխաներ է թէ դեռ կարելի չէ միջնորդել։

Սուտ կ'հանուի այն զրոյցը՝ թէ գերմանական բոլոր նաւերը պիտի սպառազինին և կազմ ու պատրաստ ըլլան։

16 յունիս։— Միջերկրականի գերմանական նաւատորմղին Պէշիքա երթալու զրոյցը սուտ կ'հանուի՝ կէս պաշտօնական կերպիւ։

Լոնդրա. 16 յունիս։ — Թայմզը Միտհաթ փաշայի մեկ նամակն հրատարակած է։ Միտհաթ փաշա ռուսաց՝ գարատաղցոց և պուլղարաց վայրագութիւնները ծանուցանելով գրած է թէ պուլղարաց ապստամբութեան սկզբնաւորութեան ժամանակ վայրագութիւնք ի գործ դրուած ըլլալով օսմանցիք ալ փոխադարձն ըրած ու պահպանողական վիճակի մէջ գտնուած են, և այս անցքերը՝ Թուրքիոյ վրայ ռուսաց անիրաւ յարձակմանց և ներկայ ամենաանիրաւ պատերազմին պատճառ եղած են։ Միտհաթ փաշա կ՚յաւելու, թէ Թուրքիա յաղթող պիտի հանդիսանայ, և եթէ դաշնակից չունենալուն պատճառաւ յաղթուի՝ իրեն հետ ուրիշ յաղթեալներ ալ պիտի ըլլան։

Վիէննա. 16 յունիս։ — Վիէննայի կէս պաշտօնական լրագիրք կմեղադրեն Իտալիոյ կառավարութիւնը՝ Արնաուտներուն տիրելու դիտմամբ Ռուսիոյ օգնելուն համար։

Պէլիգրատ 16 յունիս։ — Ընդդիմադիր կուսակցութենէն եղող և հրաժարեալ երեսփոխանք Սերվիոյ՝ դարձեալ ընտրուեցան։

Պուխրէշ 14 յունիս։ — Ռուսական բանակին կեդրոնը Ֆէրաթիսթի փոխադրուած ըլլալով՝ կկարծուի թէ Ռուսճուգի վրայ շարժում մը տեղի պիտի ունենայ։

Եւրոպական լուրերներէն՝

Լոնդրա. 6 յունիս։ — Սթանթարտ լրագրոյն գրածին նայելով՝ Ռուսճուգի մէջ պուլղարներէ կազմեալ հեռագրական ընկերութիւն մը երեւան հանուեր է կառավարութեան կողմանէ։ Այս ընկերութիւնը՝ օսմանեան զօրաց շարժմանց վրայ տեղեկութիւններ կհաղորդէր ռուսական բանակին։

Պաթում գտնուող ռուսերը ցան և ցեր եղան, և Տէրվիշ բաշայի զօրաբաժինը զռուսերը կհալածէ մինչեւ սահմանագլուխն յայնկոյս։

Թայմզ կգրէ, թէ Դանուբի կողմը ըլլալիք մեծ պատերազմները՝ Ռուսճուգի, Հէզարկրատի և Շումլուի գծերուն վրայ տեղի պիտի ունենան։

Փարիզ. 7 յունիս։ — Անգղիոյ կողմանէ երեք զրահաւորք՝ Բիրէ զրկուած են, Ցունաստանի ընթացից վրայ հսկելու համար։

Պուխրէշ 7 յունիս։ — Իկնաթիէվ զօրավարն Չիլթօվ արշիդուքս Նիքոլայի բանակին մէջն է։

Առ ի չգոյէ արմտեաց՝ Դանուբն անցնող ռուսական զօրքը 24 ժամ անօթի մնացած է։

Ռուսաց կողմանէ ի պաշտօնէ կհրատարակուի, թէ յունիս 27ին Դանուբն անցած ատենին 15 հոգի խեղդուեր է՝ 3ը սպայ ըլլալով. 300 զինուոր և 6 սպայ հրացանով կամ սուինով սպանուեր են, և 400 հոգի ալ վիրաւորուեր են. ասոնցմէ զատ՝ 7 սպայք ալ վերք առեր են։

Աղէքսանդրիա. 6 յունիս։ — Սուէյշի ջրանցքը պահպանելու համար, յատկապէս զօրաբաժին մը կազմուեցաւ, և եգիպտական երեք նաւեր կեցած կհսկեն։

Պէլիգրատ. 7 յունիս։ — Երեսփոխանք՝ Բումանիոյ հետ օ՛րևէ միութիւն կմերժեն։ Լուր կայ, թէ ազգային ժողովը տրամադիր է ընդունիլ Ռուսիոյ խորհուրդները՝ որք դռնփակ նստի մը մէջ պիտի հաղորդուին։

Բէրլին. 7 յունիս։ — Պուքրէշէն եկած լուրերը կասկած կուտան, թէ բումանական զօրքը Սերվիայէն անցնելով Պուլղարիա պիտի մտնեն։

Բումանական զօրքն եթէ արդարեւ այսպէս վարուին, Աւստրիոյ կառավարութիւնը իսկոյն զօրք պիտի զրկէ Պոսնա։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Յունիս 6

Քոնսոլիտէ			10-2
Սօսիէթէ ժէնէրալի բաժինք	Անգ. լիր.		2-20
Քրէտի »	»	Օսմ. »	1-20
Երկաթուղեաց՝	»	Ֆր.	26½
Թրամուէյ		Օսմ. լիր.	1-23
1863ի փոխառութիւն		Ֆր.	45-
1863ի »		»	46-
1869ի »		»	43-
1872ի »			22-50

ԴՐԱՄՔ, Օսմ. լիրան 100 էն

Մէճիտիէ	104-35	Ռուսիոյ բօլ	88-50
Մէճիլիք	118-	Գաղղ. լիրա	87-50
Պղինձ	179-	Անգղ. »	110-
Թղթադրամ	177½	Գրիմից	51-20

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նանը ազիզ իտարէսինին Գափանբատագիդ վէ Գասբմ-փաշա անպարլէրինտէ մէվճուտ օլան վէ պէհէր քիլէսի էլլի պէշ լիպրա կէլան մալիւմ էլ. մըգտար Մըսրը պուղտայընըն խանթա իլէ միւպատէլէսի մուդարրէր օլմաղլէ՝ կէրէք մէդապիլինտէ պէհէր քիլէսի էլլի տէօրթ իպրատան էլլի եէտի լիպրայա դատար սէրթ վէ եումշադ օլարադ պուղտայ իթասի իլէ միւպատէլէսինէ, վէ կէրէք ադչէսի իլէ միւպայեա վէ իշթիրասընա թալիպ օլանլէրին թէմուզը ըումինին եէտինճի փէնչէնպիհ կիւնիւնէ դատարտարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլերի, վէ միւպատէլէթէն պուղտայ վիրմէք իսթէյէնլէրին վերէճէքլէրի պուղտայլէրին նումունէլէրինի պէրապէրճէ կէօթիւրլէրի։

մէ29 հազիրան 1877

Պապը Սէրասքէրի

—

Ասաքիրի շահանէ էրղաք անպարընա լուղումի օլան ալթը իւզ պին գբյէ ճէնօվա բէրինճի թարիխի գօնթրաթօնըն դբրդ պիրինճի կիւնի թէսլիմէ պէտ իլէ եէկիրմի կիւնտէ թէսլիմ դբլընմադ, եանի ալթմըշ պիրինճի կիւնի արդասը ալընմադ, վէ պէհասը մադպուղ սէնէտլէրի թարիխինտէն իթիպարէն 31 կիւն միւրուրինտէ սիմ մէճիտիյէ եիկիրմի ղուրուշա, վէ մէճիտիյէ վիրիլմէզսէ փիասա ֆիաթը իլէ պիլէհիսապ ֆէրդի իլէ պէրապէր դայիմէ օլարադ իթա դբլընմադ շարթը իլէ պէհէր դբյէսի իւզ եիկիրմի իւչ փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ՝ թէմուզը ըումինին եէտինճի փէնչէնպիհ կիւնի դարարը դաթիսի վիրիլէճէյինտէն իթա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին եէվմի մէղբիւրտէ Տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլերի։

4 թէմուզ 1877

Պապը Սէրասքէրի

—

Ֆէսխանէի ամիրէտ թարիխի գօնթրաթօտան իթիպարէն իբի սէնէ միւտէթտէ հէր նէ մըգտար պէյաղ վէ քիրլու ֆէս պօրասը եանի ֆէս տէսթեկեահ ալթընտան հասբլ օլան գբրփընդը՝ ադչէսի պէրվէճէհը փէչին իւզիւք դայիմէ իւզ ղուրուշա օլարադ վիրիլուպ ախղ դբլընմադ շարթը իլէ պէյաղընըն պէհէր դբյէսի պէշ ղուրուշա, վէ քիրլուսընըն պէհէր դբյէսի իւչ փարայա օլարադ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թէմուզը ըումինին եէտինճի փէնչէնպիհ կիւնի թէքբար միւզայիտէսի պիլիճրա դարարը դաթիսի վիրիլէրէք ֆիրուխթ օլունաճաղընտան՝ իշթիրասընա թալիպ օլանլէրին եէվմի մէղբիւրտէ Տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլերի։

4 թէմուզ 1877

Պապը Սէրասքէրի

—

Ասաքիրի շահանէ էլպիսէ անպարընա միւպայեա օլունաճադ դբրդ պին թօփ օն իբի վէ դբրդ պին թօփ օն պիր լիպրալբդ ամերիքան պէղի իլէ եէթմիշ պիր պին թօփ մահուտի ամերիքան պէղի տարը շուրատա մէմհուր վէ մահֆուզ օլան նումունէլէրինէ թաթպիգան՝ թարիխի դարարընտան իթիպարէն հէման թէսլիմինէ պէտ իլէ իւչ այտա քեամիլէն թէսլիմ իտիլէրէք արդասը ալընմադ, վէ անպարը մէղբիւրէ թէսլիմ օլընճայա դատար վուդու պուլաճադ քեաֆիֆէի մէսարիֆի իլէ ըէսմի կէօմրիւկի միւթէահիւտէ այիտ օլմադ վէ մէղբիւր պէղլէրին էսմանը Գուսուվա վէ Սէլանիկ վիլայէթլէրինին աշար մալինտէն օլան մըսրը մահալինճէ պիլ միւզայէտէ թադարրիւր իտէն ֆիյաթի իլէ մահսուպ գբլընմադ իւզրէ, Մէթրօվիչա վէ Իւսքիւպ վէ Սէլանիկ սթասիօնլէրինտէ այնէն մըսրը վիրիլմէք իւզրէ, օն իբի լիպրալբդը պէհէր թօփը ալթմըշ տէօրթ, վէ օն պիր լիպրալբդը պէհէր թօփը էլլի տէօրթ, վէ մահուտի ամերիքանը պէհէր թօփը օթուզ ալթը ղուրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ՝ թէմուզը ըումինին եէտինճի փէնճէնպիհ կիւնի միւնադասասը պիլ իճրա դարարը դաթիսի վիրիլէճէյինտէն՝ իթա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին եէվմի մէղբիւրտէ տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլերի։

5 թէմուզ 1877

Պապը սէրասքէրի

—

Ասաքիրի շահանէ իչուն միւպայեա օլունաճադ տէօրթ պին գանթար պէքսիմատ թարիխի գօնթրաթօտան իթիպարէն չէհրիյէ պին իւչ եիւզ օթուզ իւչ գանթարը Վարնա լիմանընա դատար նավլը սէֆինէ վէ մէսարիֆը նագդիյէ վէ սիկուրդա իւճրէթի միւթէահիւտէ ըաճի օլմադ իւզրէ, տէրի սաատէթտէ միւթէահիւտին մաղազասընտա մուայէնէսի իճրա օլունարադ վէնէ իլէ մէմուրինէ թէսլիմ օլունմադ, վէ էկէր ըէսմի կէօմրիւկ իթասը լազըմ կէլուր իսէ նիզամիյէ խաղինէսինէ այիտ օլմադ, վէ վաբօրա թահամմիւլ օլունան պէքսիմատըն վիրիլէճէք մաքպուզ սէնէտի իւզէրինէ նիզամիյէ խաղինէսինտէն իթա օլունաճադ սուրէթինտէ մուրադգամ էսմանը սիմ մէճիտիյէ եիկիրմի ղուրուշա, վէ մէճիտիյէ վիրիլմէզսէ՝ փիասա ֆիյաթը իլէ պիլէհիսապ ֆէրքի իլէ պէրապէր դայիմէ օլարադ հէվալէթէն մալիյէ խաղինէի ճէլիլէսինտէն պէրվէճէհը փէչին վիրիլմէք իւզրէ, վէ շէրայիթի սայիրէի միւթէֆէրիւասը իլէ պէհէր դանթարը իւզ եիկիրմի պէշ ղուրուշա օլարադ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, թէմուզը ըումինին տօգուղունճը ճիւմա իրթէսի կիւնի դարարը դաթիսի վիրիլէճէյինտէն՝ իթա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին եէվմի մէղբիւրտէ Տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլերի։

5 թէմուզ 1877

Պապը Սէրասքէրի

—

Ֆէսխանէի ամիրէ իչուն միւպայեա օլունաճադ օլան օն պին դբյէ թարապլուս սապօնը թարիխի գօնթրաթօնընը ալթմըշ պիրինճի կիւնինտէն իթիպարէն թէսլիմէ պէտ իլէ պէհէր մահ պին պէշ իւզ դբյէսի թէսլիմ օլունարադ արդասը ալընմադ վէ պէհասը մաքպուզ սէնէտլէրի վիրուտինտէ պէր վէճէհը փէչին սիմ մէճիտիյէ եէկիրմի ղուրուշա, վէ մէճիտիյէ վիրիլմէղ իսէ փիասա ֆիյաթը իլէ պիլէհիսապ ֆէրքի իլէ պէրապէր դայիմէ օլարադ նիզամիյէ խաղինէսինտէն իթա դբլընմադ շարթը

իլէ պէհէր գըյէսի ալթը պըչէդ ղուրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թէմուզը բումինին տօգուզունճը ճիւմաա իրթէսի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէ յինտէն՝ իթա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին եէվմի մէզքիւրտէ տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

5 Թէմուզ 1877

Պապը Սէրասքէրի

—

Տօգսան իւչ սէնէսի հազիրանընտան իթիպարէն ասաքիրի շահանէ թայինաթը լահմիյէ գօնթրաթօսընըն թէճտիտ իյլէտիկի, վէ սէնէի մէրքումէ մարթընտան մայիս նիհայէթինէ գատար թէվզի գըլընան լահմ բուսուլալէրինին հիսապը պաշգաճա բույէթ գըլընաճաղը ճիհէթլէ թային օլունաճագ միւտտէթ զարֆընտա էսհապը թայինաթ եէտլէրինտէ պուլունան բուսուլալէրինին հավի օլտըղը լահմընն այնէն վէ եախօտ պէտէլէն միւթէահիւտի թարաֆընտան ախզ իթմէլէրի։

20 Հազիրան 1877

Պապը Սէրասքէրի

—

Ս. ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՑ

ԳԻՇԵՐՕԹԵԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՅԱՐՄԱՇ

Անցեալ օգոստ. ամսոյ 18րդ օրն վարժարանիս արձակուրդի օրերն աւարտեալ ըլլալով աշակերտներն դարձած են և արդէն դասուց աւանդումն իսկ սկսուած է։

Այն ծնողաց կամ որբերու խնամակալ մարդասէր բարերարաց որ իրենց զաւակները կամ որբը վարժարանիս խնամոց յանձնել կուզեն կը յայտարարեմք թէ՝

Ս. Ղեւոնդեանց գիշերօթեայ վարժարանս յառաջադէմ վարժարաններու մեթոտով կանոնաւորեալ խիստ բարեկարգ վարժարան մ'է։

Կ. Պոլսէն և այլ քաղաքներէ փոքր ինչ հեռաւորութիւնը թէև ոմանց համար անհաճոյ թուի, սակայն կերպ մը բարիքէ ծնողաց աչքէն և զբօսալից վայրերէ հեռի անփափ և անդրաղ մտօք միայն ուսման պարապելու կողմանէ։

Ուսմանց տեսակներուն ամենը, նկարչութեան ամեն ճիւղերը և լեզուներէն երեք միայն, հայերէն, գաղղիերէն և տաճկերէն կաւանդուին, բայց ոչ բնաւ վեր ի վերոյ կամ թերի։

Ամեն ուսանելի առարկայից համար ընտիր և յաջողակ դասատուներ կան։

Աշակերտաց կեանքն և առողջութիւնը խնամով պահպանելու համար վարժարանս իր մէջ յատկապէս մշտնջենաւոր բժիշկ կպահէ ւավկայեալ և յաջողակ, և բականաչափ դեղարան։

Աշակերտին տարեկան թոշակն է 52 լիրա օսմանեան որոյ մէջ են, երթևեկութեանց թղթատարութեանց և սովորական ագանելեաց ծախքէն զատ, ուրիշ բոլոր ծախքերը։

Արձակուրդի կամ պարապոյ օրերը բոլոր տարին միայն մէկ ամիս է և ո՛չ բնաւ աւելի։

Միշտ բաց է և բաց պիտի մնայ վարժարանս, որ ատեն որ ուզեն՝ ազատ են ծնողք կամ բարերարք իրենց զաւակները կամ սաները տալու։

Որոնք որ աշակերտ պիտի ղրկեն մեզ՝ պէտք է կամ Պոլիս Փունջ լրագրոյ արտօնատէր մեծ. Համբարձում էֆ. Ալաճաճեանի հետ տեսնուին (Ալաճա-համամ Խանը Խալիլ թիւ 19) և կամ հոս մեզի հետ թղթակցին։

1876 սեպտ. 1 Խորէն Եպիսկ.
Ի Վանս Ս. Աստուածածնի Վ. Արմաշու
ՅԱրմաշ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԷԵԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ԿԵՍԱՐԱՑ

ԳՈՐԾ ՍՈՒԵՏՈՆԻՈՍԻ

Թարգմանեաց Ե. Մ. Ս.

Հայ ժողովրդեան ընթերցասիրութիւնը գոհ ընելու մտօք՝ Մոպէնոդրոն ընդհանուր անուամբ հետզհետէ օգտակար և կրթական գործեր պիտի հրատարակենք։ Այս անգամ սկիզբ կընենք այս ձեռնարկութեան՝ Եվրոպասան կեսարաց պատմութիւնն ի լոյս ընծայելով թարգմանօրէն, և աներկմիտ եմք որ Հայ հասարակութիւնը քաջ զգալով այս Մոպէնոդրոնի օգտակարութիւնը պիտի փութայ արդեամբ քաջալերել զմեզ որպէս զի սոյն ձեռնարկութեան մէջ յարատևենք։ Հրատարակիչք

Կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2, Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։

Գին 1 ֆրանք 25 սանթիմ.

—

ՎՈՍՓՈՐԻ ԱՆԳԴՆԵՐԸ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ Ի ԳԱՂ. ԼԵԶՈՒԷ

Ա-ոտեւ Ա. Շարապէանեան

Արմաշու վանքէն հրատարակուած 130 երեսէ բաղկացեալ սրտաշարժ վէպ մ'է, որուն նիւթը Ֆաթիհ Սուլթան Մէհէմէտ Բ-ի օրով Տրապիզոնի յոյն կայսրութեան կործանման և կայսերական ընտանեաց եղերական վախճանին պատմութենէ առնուած է։

Կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին մէկ ֆրանք։

ՄԷՖԻՌԱ-Է-ԹԱՊԻՆ

Եանի, աշճըլարըն անահթարը նամը իլէ եէնի թապ օլունան՝ մուֆասսալ աշճը քիթապը, Բէօբրիւ պաշընտաքի Մատթէոսեանընն տիւքեանլէրինտէ ֆիրուլսթ օլընմագտէ տիր։

ԱՌ ԱՐԵԳԱԿՆ

Փ. Վ. ծաճճիի տունը յանձնարարաբ-
թիւնքը ալ կընդունի դուրս գրելի տարբ
տեսակ եւ տարբեր գրելի տարբ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԵՒ ԴԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ

ՄԵԾ ՏՈՒՆ ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ԴԵՂՕՐԷԻՑ

Վ. ԾԱՆՆԻ

Բերա Մեծ փողոց Աղամամի թիւ 77

ԵՒ

Կ. Պոլիս Կամուրջի հրապարակը թիւ 1—2

Եւրոպիոյ առաջին գործարանաց հետ յարաբերութեամբ կապուած, և իր դեղորէից ընտրութեամբն և գնոց չափաւորութեամբ հրաշակուած։

Մակի մթերանոց անուանի Հ. Նէսթլէ քիմիագէտին շինած Ֆն լաֆրէն, որոքփրիկ ոբէ տղայոց, տկար կազմ ունեցող և հիւանդուեթնէ ապաքինելոց միակ սննդարար ուտելիքէն համայն Եւրոպիոյ մէջ ընդունուած և ամեն գըլխաւոր բժշկաց հաւանութիւնն ստացած։

Հոն կը գտնուի նաև.

Քոռֆս (մատակի խմորեալ կաթ) որ մեծ համբաւ ունի Եւրոպիոյ մէջ և շատ կը փնտրուի։

Սէ-լէֆն տը Քինին, զուտ և մաքուր, Բէլթիէ, Տիւպօսք, Ժօպսթ և Էվանս Լէղէ ճարտար քիմիագէտներէն պատրաստուած։

Զէյն էօղ, զուտ, Քրիսթիանայի Բէթէր Մէլլերի գործարանէն ելած։

Եղերդէ (հինտիպա) խոհուէ, Լուտվիկսպուրկի Հ. Ֆրանք գործարանէն ելած ստամոքսի ուժ տուող և ախորժակ բացող՝, որ հասարակ խահուէի հետ խառնելով՝ գինը մեծապէս կիջեցնէ՝ առանց համն ու հոտը փոխելու։

Արոմատիական սաքսոյց ամեն ժամու մէջ։

Տէ-ժէնէ Լոբ, մազերու անվրիպելի ներկ։

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՀԱՏՈՒ ՀՈԼԼՕՈՒԷԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, նաև ջղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը։ Սրտի և երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաքրելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ։ Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբը սրտախառնութիւն, կուծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լեցուած կազեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մարսողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական դիրքը կդգենու։

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈԼԼՕՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժելու մասին ունեցած պալսամական յատկութեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (չիրիփէնչէ), սրունից և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կլաւանան. օգտակար է նաև հարբսուխի, հազի, սրտի բարտխման, մանաւանդ օդացաւ (եէլ) ըսուած հիւանդութեան։ Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբը խոյլ (սրրաճա) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ի՛նչ ատիճան որ ըլլայ՝ կը դիմադրաւէ։

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պահճէ-գափու Թաշ խանի կողմերը Պ. Գասապեանի դեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը ծախուի։

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն տոքթոր Հոլլօուէ ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 533։

ՊԱՏՄԱՆԵՔ ՓՈՒՆՋԻ

1.—Փունջը ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի։

2.—Տարեկան բաժանորդագինն է միայն չորս արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրաքաղաքիս և իր արուարձանաց և թէ գաւառաց համար։

3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի։

4.—Տեղական ու գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճար է

5.—Չատը 40 փարայ է, և կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ։ ծախողներու քով։

6.—Մանուցման տողը 3 ղրուշ է մէկ անգամի համար։ Աւելի ածան կըլլայ աւելի անգամներու համար։

7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան, Կ. Պոլիս Ալաճա-համամ Խալիլ խան միջին լարկ թիւ 19։

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ

Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՊՏԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ

Բիզա փաշա խան թիւ 3